

### U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **R. H.**, bývajúceho v O., K., proti žalovanému 1/ **Ing. Ľ. H.**, bývajúcemu v P., B., 2/ **A., s.r.o.**, so sídlom v B., K., IČO: X., zastúpenému JUDr. J. P., advokátkou so sídlom v B., Č., za účasti vedľajšej účastníčky na strane žalovaného 2/ Sociálnej poisťovne, so sídlom v Bratislave, 29. augusta 8-10, vo veci pobočky Banská Bystrica, K., **o náhradu škody z ublíženia na zdraví**, vedenej na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. 7 C 213/2006, o dovolaní vedľajšej účastníčky proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 3. júna 2009, sp. zn. 17 Co 67/2009, rozhodol

### t a k t o :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 3. júna 2009 sp. zn. 17 Co 67/2009, ktorým bol zrušený rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o zastavení konania o žalobe proti žalovanému 2/ na zaplatenie 649,77 € (19 575 Sk) náhrady za bolesť a 916,15 € (27 600 Sk) náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia a postúpení veci Sociálnej poisťovni Bratislava, **z r u š u j e**, v rozsahu zrušenia konanie **z a s t a v u j e** a v tejto časti vec **p o s t u p u j e** Sociálnej poisťovni Bratislava na ďalšie konanie.

Žalovanému 2/ a vedľajšej účastníčke náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

### O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Banská Bystrica rozsudkom z 24. novembra 2008, č.k. 7 C 213/2006-145 žalobu proti žalovanému 1/ zamietol; konanie o náhradu za bolesť vo výške 19 575 Sk zodpovedajúcej základnému bodovému ohodnoteniu a náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia vo výške 27 600 Sk zodpovedajúcej základnému bodovému ohodnoteniu voči žalovanému 2/ zastavil a po právoplatnosti rozhodnutia v tejto časti vec

postúpil Sociálnej poisťovni Bratislava na ďalšie konanie; žalobu o zvýšenie náhrady za bolesť o 2,75 násobok a v časti o zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia o 15 násobok základného bodového ohodnotenia voči žalovanému 2/ vylúčil na samostatné konanie; žalobcovi uložil povinnosť nahradiť žalovanému trovy konania 58 304 Sk. V odôvodnení uviedol, že žalobu proti žalovanému 2/ zamietol v súlade s § 420 ods. 2 Občianskeho zákonníka, vychádzajúc z toho, že za pracovný úraz žalobcu zodpovedá jeho zamestnávateľ (žalovaný 2/), keď konanie žalovaného 1/ (ako zamestnanca žalovaného 2/) považoval za konanie v priamej súvislosti s plnením jeho pracovných úloh. Konanie v časti nároku na náhradu za bolesť (19 575 Sk) a náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia (27 600 Sk) vo výške zodpovedajúcej ich základnému bodovému ohodnoteniu z dôvodu nedostatku právomoci súdu (§ 7 O.s.p.) zastavil a v tomto rozsahu vec postúpil (§ 104 ods. 1 O.s.p.) Sociálnej poisťovni na ďalšie konanie (na základe zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení). Nároky žalobcu na zvýšenie náhrady za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia vylúčil na samostatné konanie. O trovách konania medzi žalobcom a žalovaným 1/ rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom z 3. júna 2009 sp. zn. 17 Co 67/2009 potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa vo výrokoch o zamietnutí žaloby proti žalovanému 1/ a o náhrade trov konania medzi žalobcom a žalovaným 1/; zrušil rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku, ktorým bolo konanie o zaplatenie 649,77 € (19 575 Sk) titulom bolestného a o zaplatenie 916,15 € (27 600 Sk) titulom sťaženia spoločenského uplatnenia proti žalovanému 2/ zastavené a v tejto časti vec postúpená Sociálnej poisťovni, a v rozsahu zrušenia vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie; odmietol odvolanie žalobcu smerujúce proti výroku rozsudku súdu prvého stupňa o vylúčení veci (zvýšenie náhrady za bolesť a náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia) na samostatné konanie; žalovanému 1/ nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. V odôvodnení rozhodnutia poukázal na to, že bez ohľadu na vymedzenie druhu práce podľa pracovnej zmluvy žalovaného 1/ v deň úrazu (9. novembra 2003) plnil žalovaný 1/ úlohy zamestnávateľa, keď jazdil motorovým vozidlom po lese, prepravoval vrtnú súpravu, ktorou sa vykonávali vrtné práce. Výkonom tejto činnosti žalobca i žalovaný 1/ sledovali splnenie úlohy uloženej im zamestnávateľom (žalovaným 2/), nevykonávali činnosť pre seba ani pre tretiu osobu. Konanie žalovaného 1/ bolo v tomto prípade konaním žalovaného 2/, ktorý zodpovedá za škodu spôsobenú žalobcovi. Z uvedených dôvodov odvolací súd považoval za správny záver súdu prvého stupňa o nedostatku vecnej pasívnej legitímácie žalovaného 1/. Za

rozhodujúce kritérium pre určenie právomoci súdu na prejednanie a rozhodnutie o tejto veci považoval deň, kedy žalobca utrpel úraz (úraz sa stal 9. novembra 2003). Odvolací súd uzavrel, že bez ohľadu na zodpovednosť žalovaného 2/ (podľa Zákonníka práce alebo aj podľa Občianskeho zákonníka) vzhľadom na deň úrazu (9. novembra 2003) a z neho vyplývajúce nároky, je daná právomoc súdu prejednať vec o náhrade za bolesť a za sťaženia spoločenského uplatnenia tak v základnej výške, ako aj o ich mimoriadnom zvýšení bez ohľadu na deň začatia súdneho konania (konanie začalo 6. decembra 2006). Nárok na náhradu za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia v základnej výške vrátane ich zvýšenia je podľa názoru odvolacieho súdu jeden nedeliteľný celok, zahŕňajúci všetky jej zložky, t.j. základnú náhradu, zvýšenie základnej náhrady na dvojnásobok podľa § 6 ods. 2 vyhlášky č. 32/1965 Zb., aj mimoriadne zvýšenie náhrady podľa § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. Ak nárok na odškodnenie bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia vznikol do účinnosti zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení, ide o nárok vyplývajúci z pracovnoprávných vzťahov, ktorého prejednanie v celom rozsahu (odškodnenie v základnej výške, aj zvýšenie odškodnenia) patrí do právomoci súdu podľa § 7 ods. 1 O.s.p. Osobitný zákon č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení nezveril Sociálnej poisťovni rozhodovanie o odškodnení bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia vrátane jeho zvýšenia podľa vyhlášky č. 32/1965 Zb., preto nebolo možné zastaviť konanie ani o časti tohto nároku a vec postúpiť Sociálnej poisťovni v zmysle § 103 O.s.p. a § 104 ods. 1 O.s.p. Nárok žalobcu vznikol skôr než nadobudol účinnosť zákon č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení (1. januára 2004), ktorý nezakotvuje výnimku zo všeobecnej právomoci súdu (§ 7 ods. 1 O.s.p.), preto konanie o tomto nároku (vzniknutého do 31. decembra 2003) patrí do právomoci súdu.

Proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o zastavení konania o žalobe proti žalovanému 2/ na zaplatenie 649,77 € (19 575 Sk) náhrady za bolesť a 916,15 € (27 600 Sk) náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia a postúpení veci Sociálnej poisťovni Bratislava zrušený a v rozsahu zrušenia vec vrátená súdu prvého stupňa na ďalšie konanie, podala dovolanie Sociálna poisťovňa ako vedľajšia účastníčka. Navrhla, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu v napadnutej časti zrušil, konanie zastavil a vec postúpil Sociálnej poisťovni. Namietala vadu konania v zmysle § 237 písm. a/ O.s.p.; názor odvolacieho súdu v otázke právomoci súdu na konanie o nárokoch žalobcu na náhradu za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia vo výške zodpovedajúcej základnému bodovému ohodnoteniu nepovažovala za správny. Zdôraznila, že žalobca 9. novembra 2003 utrpel pracovný úraz, jeho nároky na náhradu za bolesť a sťaženie

spoločenského uplatnenia sa posudzujú podľa vyhlášky č. 32/1965 Zb., čo vyplýva z ustanovenia § 11 ods. 1 zákona č. 437/2004 Z.z. Mala za to, že nárok žalobcu na náhradu za bolesť a sťaženie spoločenského vznikol po 1. januári 2004, keď vzala zreteľ na okamih ustálenia zdravotného stavu poškodeného (po viacerých operáciách a rehabilitáciách) a vypracovaný posudok o bolestnom a sťažení spoločenského uplatnenia z 1. apríla 2005. O nároku žalobcu v tomto prípade rozhoduje Sociálna poisťovňa. Nestotožnila sa ani s názorom odvolacieho súdu, že náhrada za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia v základnej bodovom ohodnotení a zvýšení podľa § 6 ods. 2 a § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. tvoria jeden neoddeliteľný celok. Súhlasila, že o mimoriadnom zvýšení náhrady za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. rozhoduje súd.

Žalovaný 2/ sa stotožnil s dovolaním vedľajšej účastníčky konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), za ktorú koná zamestnanec s právnickým vzdelaním (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.) skúmal najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa.

Pri posudzovaní prípustnosti dovolania vychádzal dovolací súd z toho, že dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.). Občiansky súdny poriadok osobitne upravuje prípady, kedy je prípustné dovolanie smerujúce proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (§ 237 O.s.p.), kedy je tento opravný prostriedok prípustný proti rozsudku odvolacieho súdu (§ 238 O.s.p.) a kedy je prípustný proti uzneseniu odvolacieho súdu (§ 239 O.s.p.).

Dovolanie v danom prípade nesmeruje proti rozsudku, ale proti takému jeho zrušujúcemu výroku (o zastavení konania), ktorý svojou povahou umožňuje súdu rozhodnúť formou uznesenia, preto (odhliadnuc od prípustnosti dovolania v zmysle § 237 O.s.p. – k tomu vid' ďalej) pri posudzovaní jeho prípustnosti treba vychádzať z ustanovenia § 239 O.s.p. V zmysle § 239 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné proti uzneseniu odvolacieho súdu, ak a/ odvolací súd zmenil uznesenie súdu prvého stupňa, b/ odvolací súd rozhodol vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločenstiev (§ 109 ods. 1 písm. c/ O.s.p.) na

zaujatie stanoviska. Dovolanie nie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa odmietlo odvolanie proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa o zamietnutí návrhu na prerušenie konania podľa § 109 ods. 1 písm. c/ O.s.p. V zmysle § 239 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky. Napadnuté (zrušujúce) rozhodnutie odvolacieho súdu nevykazuje znaky žiadneho z rozhodnutí uvedených v § 239 ods. 1 a 2 O.s.p., preto dovolanie proti nemu v zmysle týchto ustanovení nie je procesne prípustné.

Podľa § 237 O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu (rozsudku a uzneseniu) odvolacieho súdu, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Treba zdôrazniť, že § 237 O.s.p. nemá žiadne obmedzenia vo výpočte rozhodnutí odvolacieho súdu, ktoré sú spôsobilým predmetom dovolania. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný, ak je konanie postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O.s.p., možno ním napadnúť aj rozhodnutia vo veciach, v ktorých je inak dovolanie z hľadiska § 239 O.s.p. vylúčené.

Dovolateľka netvrdila, že by konanie bolo postihnuté vadou konania v zmysle § 237 písm. b/ až g/ O.s.p. a vada tejto povahy ani nevyšla v dovolacom konaní najavo; namietala však, že prejednávaná vec [v časti náhrady škody z pracovného úrazu vyjadrená v základnom bodovom ohodnotení sumou 19 575 Sk za bolesť (326,25 bodov x 60 Sk) a sumou 27 000 Sk za sťaženie spoločenského uplatnenia (460 bodov x 60 Sk)] trpí vadou konania v zmysle § 237 písm. a/ O.s.p., jej prejednanie nepatrí do právomoci súdu (§ 7 O.s.p), ale Sociálnej poisťovni.

Z ustanovenia § 7 ods. 1 O.s.p. vyplýva, že v občianskom súdnom konaní súdy prejednávajú a rozhodujú spory a iné právne veci, ktoré vyplývajú z občianskoprávných, pracovných, rodinných, obchodných a hospodárskych vzťahov, pokiaľ ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú o nich iné orgány. Iné veci prejednávajú a rozhodujú súdy v občianskom súdnom konaní, len ako to ustanovuje zákon (§ 7 ods. 3 O.s.p.).

Podľa § 104 ods. 1 veta druhá pred bodkočiarkou O.s.p., ak vec nespadá do právomoci súdov, alebo ak má predchádzať iné konanie, súd postúpi vec po právoplatnosti uznesenia o zastavení konania príslušnému orgánu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky poukazuje na tú skutočnosť, že o nárokoch zamestnanca vyplývajúcich zo zodpovednosti zamestnávateľa za škodu spôsobenú pracovným úrazom alebo chorobou z povolania prejednávali a rozhodovali o nich súdy ako o sporoch, vyplývajúcich z pracovného vzťahu (§ 7 ods. 1 O.s.p.). Išlo o nároky na náhradu za stratu na zárobku alebo stratu na dôchodku, za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia, účelne vynaložené náklady spojené s liečením a vecnú škodu [§ 198 ods. 1 písm. a/ až d/ Zákonníka práce – zákona č. 311/2001 Z.z. v znení účinnom do 31. decembra 2004, (ďalej len „Zákonník práce“)].

Zákonom č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „Zákon o sociálnom poistení“) došlo k viacerým zmenám, ktoré sa okrem iných zmien týkali aj oblasti právomoci súdov. Z § 294 bod 27 uvedeného zákona vyplýva, že (okrem iného) boli zrušené ustanovenia § 198 ods. 1 písm. a/ až c/, ako aj ustanovenia § 199 až § 213 Zákonníka práce. Z uvedeného preto vyplýva, že jediným nárokom upraveným v Zákonníku práce z titulu pracovného úrazu alebo choroby z povolania zostala vecná škoda. Ostatné nároky sú upravené v Zákone o sociálnom poistení, pričom nároku za stratu na zárobku alebo stratu na dôchodku zodpovedajú nároky na úrazový príplatok (§ 85 a nasl. Zákona o sociálnom poistení), resp. nárok na úrazovú rentu (§ 88 a nasl. Zákona o sociálnom poistení), nároku na náhradu nákladov na výživu pozostalých (§ 204 ods. 1 písm. c/ Zákonníka práce) zase zodpovedá nárok na pozostalostnú úrazovú rentu (§ 92 a nasl. Zákona o sociálnom poistení) a pod.

Od účinnosti novej právnej úpravy, t.j. od 1. januára 2004 o uvedených nárokoch (ako aj o ďalších úrazových dávkach uvedených v štvrtej hlave Zákona o sociálnom poistení)

rozhoduje Sociálna poisťovňa, ktorej právomoc na prejednanie a rozhodovanie v týchto veciach vyplýva z ustanovenia § 177, podľa ktorého na konanie vo veciach sociálneho poistenia sú vecne príslušné organizačné zložky Sociálnej poisťovne. Ide o konanie vo veciach dávkových v zmysle ustanovenia § 172 ods. 3 písm. a/ Zákona o sociálnom poistení.

Právomoc Sociálnej poisťovne však nie je ani po 1. januári 2004 daná vo veciach nárokov na mimoriadne zvýšenie odškodnenia za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia; o týchto nárokoch naďalej rozhoduje súd (§ 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z.z. o náhrade za bolesť a o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia).

V danom prípade bolo rozhodujúce posúdiť otázku, či nárok žalobcu na náhradu za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia vo výške predstavujúcej základné bodové ohodnotenie vznikol pred účinnosťou Zákona o sociálnom poistení, t.j. pred 1. januárom 2004.

Dovolací súd posúdenie tejto otázky odvolacím súdom, keď za vznik nároku považoval deň pracovného úrazu žalobcu, nepovažuje za správne. Nárok na náhradu za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia vzniká dňom, keď zdravotný stav poškodeného možno považovať za ustálený. Až po ustálení zdravotného stavu poškodeného možno totiž vykonať bodového ohodnotenie bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia. Dovolací súd sa v tomto smere nemá dôvod odkloniť od doterajšej judikatúry (viď napr. Cz 23/83), podľa ktorej pre vznik nároku na bolestné a sťaženie spoločenského uplatnenia nie je rozhodujúca len škodová udalosť (deň úrazu), ale tiež okamih, kedy sa poškodený dozvedel o škode (jej výške). Táto býva poškodenému zrejímá až po ustálení zdravotného stavu, ktorý umožňuje posúdiť mieru preukázateľných nepriaznivých dôsledkov, čo je východiskovou bázou pre stanovenie výšky náhrady lekárskeho posudkom vychádzajúc zo základného počtu bodov, ktorými bolo bolestné a sťaženie spoločenského uplatnenia ohodnotené.

V prejednávannej veci je nesporné, že posudok o bolestnom a sťažení spoločenského uplatnenia bol vypracovaný 1. apríla 2005 po tom, čo bol zdravotný stav žalobcu v dôsledku úrazu, ktorý utrpel 9. novembra 2003, už ustálený a lekár mohol ohodnotiť bolestné a sťaženie spoločenského uplatnenia. Náhradu za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia nemožno poskytnúť poškodenému zamestnancovi bez lekárskeho posúdenia a následného ohodnotenia.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto z vyššie uvedených dôvodov dospel k záveru, že na konanie o žalobcom uplatnenom nároku na náhradu za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia vo výške zodpovedajúcej základnému bodovému ohodnoteniu stanovenému po 1. januári 2004, nie je daná právomoc súdu v zmysle § 7 O.s.p. Uvedený právny záver vyplýva aj zo spoločného stanoviska občianskoprávneho a správneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 17. mája 2006 číslo Cpj 9/06.

Dovolací súd za nesprávny považuje aj názor odvolacieho súdu, podľa ktorého nárok na náhradu za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia vo výške zodpovedajúcej základnému bodovému ohodnoteniu, vrátane ich zvýšenia je jeden nedeliteľný celok. V tomto smere súhlasí s dovolateľkou, že ide o samostatné nároky, ktorých rozhodovanie pokiaľ ide o nárok na mimoriadne zvýšenie náhrady za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia patrí do právomoci súdu; o ostatných nárokoch podľa času ich vzniku rozhoduje buď súd alebo Sociálna poisťovňa.

Najvyšší súd Slovenskej republiky z uvedených dôvodov napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu v dovolaní napadnutej časti zrušil (§ 243b O.s.p.); v zrušenej časti konanie zastavil a vec v zastavujúcej časti postúpil Sociálnej poisťovni Bratislava na ďalšie konanie (§ 243c O.s.p. v spojení s § 104 ods. 1 O.s.p.).

V dovolacom konaní bol úspešný žalovaný 2/ a vedľajšia účastníčka, preto im vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti žalobcovi, ktorý úspech v dovolacom konaní nemal (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd im nepriznal náhradu trov dovolacieho konania, lebo v dovolacom konaní nepodali návrh na uloženie povinnosti nahradiť trovy dovolacieho konania (§ 151 ods. 1 O.s.p.).

**P o u č e n i e :** Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

**V Bratislave 5. augusta 2010**

**JUDr. Daniela Sučanská, v.r.**  
**predsedníčka senátu**

Za správnosť vyhotovenia:  
Kludia Vrauková